

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

II. An Creato sit quidpiam realiter distinctum à creante & re creatâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

Iosophos & Theologos, ut nulli creaturæ tanquam causæ principali communicari possit, quod nos examinabimus infra, ergo, &c.

ix. Probatur 2°. nulla ratio convincit mundum esse ab alio, & non à se, esse in tempore, & non ab æterno secundum molem aliquam rudem & informem, quod videntur sensisse Aristoteles & plures antiqui, ut notat Tertull. lib. contra Hermog. c. 1°. Epiph. hæres. 7. Laët. de origine; sed hoc dato solo lumine naturali creatio non est certò cognoscibilis, ergo, &c. major patebit solutione argumentorum, quia ista moles non erit creata; & quicquid productum erit, mediata vel immediata dependenter ab ista mole tanquam subjecto & causa materiali productum erit, ac proinde per generationem, ergo, &c.

x. Obijcies, mundus est conditus à Deo secundum materiam primam; sed non per generationem, ergo per creationem, ergo, &c. Probatur major, in qua sola difficultas, quia materia 1^a. utpote imperfectissima, non potest esse improducta & à se; 1°. quia improductio & aseitas est maxima perfectio & cæterarum omnium origo; nam omnis limitatio est à causa efficiente, quam non haberet: 2°. quia alioqui esset infinite magna, vel finite tantum: non primum; quia sic non posset à Deo magis extendi, quod est absurdum: non etiam secundum; quia non est ratio cur sit potius tantæ finitæ magnitudinis, quam tantæ.

xi. Resp. negando maiorem stando in solo lumine naturali, quia, ut dixi, secundum solum lumen naturale præcisè non videtur certò cognosci, Deum realiter existere, & consequenter multò minus mundum esse à Deo conditum secundum materiam primam. Ad probationem maioris, Resp. aseitatem non plus addere perfectionis enti, alioqui ab alio, quam perfectas addat enti, alioqui in alio; perfectas verò non addit infinitam perfectionem enti, alioqui in alio, & materiæ primæ, quæ secundum te est imperfectissima, convenire potest, ergo nec aseitas addit infinitam perfectionem enti, alioqui ab alio, & similiter materiæ primæ convenire potest: unde ens à se juxta lumen naturale per aseitatem præcisè, non magis distinguitur ab ente ab alio, quam ens per se per perfectitatem præcisè distinguitur ab ente in alio, scilicet uno gradu perfectionis: ac proinde improductio & aseitas, non est maxima perfectio & cæterarum origo.

xii. Quod verò additur omnem limitationem esse à causa efficiente: aperte falsum est; quia nequidem Deus ex principis fidei agnitus facere potest creaturam perfectiorem, aut imperfectiorem, essentialiter, quam sit ex natura sua; quia rerum essentialitæ, etiam per ordinem ad Deum sunt indivisibiles & immutabiles; quamobrem à natura rei est omnis limitatio essentialis, & non à causa efficiente, quæ naturam rei producere debet secundum quod in se est, talis, vel talis perfectionis; alioqui talem naturam humanam v.g. non produceret, sed aliam omnino brutalem v.g. imò alioqui, quod nullus admisit, inde sequitur Filium in divinis productum à Patre habere posse esse limitatum. Sic patet ad primam probationem hujus majoris: ad secundam verò, Respondeo materiam esse finite vel infinite magnam, prout experientia docuerit; per eam enim de natura cujusque discernimus, uti & de quantitate & aliis accidentibus.

xiii. Instabis, si materia fuerit à se ab æterno, dabitur processus in infinitum in generationibus ab æterno hucusque; sed est absurdus processus in

infinitum in causis subordinatis, ergo, &c. Deinde, si materia esset infinite magna (saltem in sententia communi negante materiam posse naturaliter existere sine omni forma) dabitur corpus infinitum, contra Aristotelem cap. 1°. ergo, &c.

xiv. Respondeo negando minorem; quia ille processus est omnino necessarius, dato quòd mundus fuerit ab æterno; unde prius probandum si stando in solo lumine naturali mundum non fuisse ab æterno; deinde processus in infinitum in causis subordinatis, non propter aliam rationem potest esse absurdus, quam quia, hoc admisso, solo lumine naturali venire non potest in cognitionem certam causæ primæ & Dei: verum hæc ratio, mihi hic est valde infirma; tum quia docebimus in Metaphysica solo lumine naturali non videri posse venire in certam Dei cognitionem; tum quia, etsi veniret in cognitionem certam causæ primæ, non tam ideo veniret in cognitionem Dei, quia Deus plus dicit, quam esse causam primam, quæ tantum, cessante illo processu, cognosci potest. Quantum ad Aristot. attinet, dum in solo lumine naturali sistimus, etiam ab ejus autoritate præscindimus; imò sicut errare potuit negando mundum creari potuisse, potuit & dicendo corpus infinitum dari non posse.

RESOLUTIO IV.

xv. **D**ico 4°. creatio actuata est solo lumine naturali certò cognoscibilis.

xvi. Probatur: quia sicut per te (argumentum enim est ad hominem, contra Resolutionem præcedentem) non est solo lumine naturali certò cognoscibile creationem esse actuata; ita etiam solo lumine naturali non est certò cognoscibile creationem non esse actuata; ac proinde sistendo in solo lumine naturali, ut minus dubium est, an creatio sit actuata, an non sit actuata: atqui in dubiis judicium commune præferendum est privato (præsertim ubi rationes probabiliter suadent hoc esse falsum uti hic) nisi aliunde aliquid obstat; sicut in dubiis bonum commune est præferendum bono privato, &c. ergo creatio actuata est solo lumine naturali certò cognoscibilis: probatur consequentia, quia nostra ratio est solius luminis naturalis, & judicium commune ferè omnium, præterquam Aristotelis, est, quòd creatio actuata sit talis.

DVBIVM II.

An Creatio sit quidpiam realiter distinctum à creatæ & re creatæ.

RESOLUTIO.

xvii. **D**ico, tam creatio rerum, quæ ex natura sua exigunt creari, quam rerum, quæ ex natura sua non exigunt creari, est quidpiam realiter distinctum ab illis. Ita sanctus Thomas 1^a. p. quæst. 45. art. 5°. & Theologi ac Philosophi communiter contra Nominales & fortè Scotum in secundum dist. 1. quæst. 2. paragraph. ad questionem istam. & Vasquez 1. parte disp. 73. cap. 3.

xviii. Probatur, quia omnes res illæ sunt indifferentes supernaturaliter ad educi vel creari, ad creari à solo Deo, vel Deo simul & creaturæ, sed propter similem indifferentiam agnoscunt Philosophi nobiscum supra educationem realiter distinctam ab educente & formā educatā, ergo, &c. major pro secunda parte patebit ex dubio sequenti; probatur pro prima parte ex lib. 1°. Disp. 3^a. Dub. 5.

xix. Confirmatur, si creatio rerum, quæ exigunt ex natura sua creari, nihil esset realiter distinctum

Etum à creante & re creata, ideo esset, quia nec possent res illæ produci per educationem, nec ab alio creari, quàm à solo Deo; sed hoc, etiam gratis duobus istis datis, non sufficit, ergo, &c. major sumitur ex Arriaga, qui hîc docet tales res non creari per creationem realiter distinctam: Probatur minor, quia ad creari (ut patet) præter non posse produci per educationem, nec ab alio posse creari quàm à solo Deo, requiritur poni extra causas determinatè, per unam potius quàm per duas creationes Dei totales, vel potius, per unam, quàm per alteram ex creationibus his duabus & aliis possibilibus, ad quas creationes terminandas, res, quæ nec potest per educationem produci, nec ab alio quàm solo Deo creari, potest habere indifferentiam (ut consideranti patebit) illa autem tolli non potest per aliud, quàm per creationem unam, vel plures Dei totales ab ea re realiter distinctas, ergo, &c.

xxi. Nec respondere debes rem, quæ nec potest produci per educationem, nec ab alio creari, quàm à solo Deo, non habere indifferentiam, ut unâ creatione totali, vel duabus Dei totalibus creetur; sed debere unâ creatione totali, non secus ac ipsa creatio totalis, cui identificatur, creari: id, inquam, respondere non potes, quia alius est conceptus formalis creationis, alius conceptus formalistalis rei; nam creatio ex conceptu suo formali est ultimò determinata ad esse creationem unam; res verò, quæ nec per educationem produci potest, nec ab alio, quàm solo Deo, creari, non est ultimò determinata ad esse creationem unam; quia sine processu in infinitum stat, quòd nec per educationem produci possit, nec ab alio quàm solo Deo creari, & sit indifferens ad terminandam unam, vel duas Dei creationes, ut consideranti patebit. Vnde

xxi. Colliges contra P. Comptonum, Physic. disp. 41. sect. 3. & alios, dari posse rem, quæ nec per educationem produci possit, nec ab alio, quàm solo Deo creari; quæ tamen creari debeat per creationem realiter à se distinctam; licet detur creatura, quæ nec per educationem produci posset, nec ab alio, quàm solo Deo creari ut quod, & tamen creari non debeat per creationem realiter à se distinctam; quia ista sunt longè diversa.

xxii. Objicies 1°. omnis creatura à Deo essentialiter pendet, & non accidentaliter, ergo per essentiam, & non medio accidente creationis.

xxiii. Respondeo distinguendo antecedens, omnis creatura à Deo essentialiter id est indispensabiliter (etiam per Deum) pendet, concedo antecedens; id est immediatè per essentiam, nego antecedens; stat enim indispensabiliter pendere, & pendere mediâ dependentiâ realiter distinctâ, sive illa proveniat ex necessario Dei in omnes creaturas dominio, sive ex limitatione ipsius creaturæ.

xxiv. Objicies 2°. res quæ exigunt creari, ut Angelus, anima rationalis, &c. seipsis habent effectum formalem creationis, videlicet esse independentes à subiecto, ergo non creantur creatione realiter distinctâ; probatur consequentia, quia illa esset superflua.

xxv. Respondeo distinguendo antecedens, res, &c. seipsis habent effectum formalem creationis inadæquatum, & pro ea parte, quæ est negativus, videlicet independentiam à subiecto, concedo antecedens; adæquatum & pro ea parte, quæ effectus ille est positivus, videlicet positio extra causas, communicatio existentia, &c. nego antecedens:

illum enim debet necessariò habere ab actione, positiva; nam illius effectus adæquatus, non est facere independentem à subiecto, sed productum independentem à subiecto.

xxvi. Objicies 3°. vel illa actio realiter distincta à re exigente creari, esset accidens, vel substantia? non secundum; quia est de Prædicamento actionis, & non substantiæ; item est extra conceptum essentialem substantiæ, ut patet à fortiori ex dictis de unione inter extrema substantialia: non etiam primum, quia cum accidens debeat esse in subiecto, creatio deberet esse in termino suo tanquam subiecto, & sic daretur naturaliter mutua dependentia & prioritas, in genere causæ materialis & efficientis; nam terminus esset prior creatione, utpote illius causæ materialis, & proinde ab ipso pendens: & creatio esset prior suo termino, utpote ipsius causalitatis efficiens, & proinde ab ipsa pendens, ergo, &c.

xxvii. Respondeo concedendo antecedens pro prima parte, videlicet, quòd esset accidens; & ad ejus probationem distinguo, accidens debet esse in subiecto inhesionis & tanquam causa materiali, nego antecedens: adhesionis & tanquam termino intrinseco, ut patet ex dictis de unione, concedo antecedens: sicut enim proprium est creationis producere terminum suum extra subiectum inhesionis, sive extra causam materiale, ita proprium est illius se ponere extra subiectum inhesionis & causam materiale; nam modus existendi, quem habet & dat creatio, est esse extra causam materiale, ut consideranti patebit, & in eo distinguitur ab educatione; habet autem formaliter & ut quod, quod aliis dat materialiter & ut quod.

xxviii. Nec dicas materiam primam esse extra omne subiectum, etiam adhesionis; non propterea tamen ejus creationem esse extra omne subiectum: contra enim est, quòd esse extra omne subiectum, etiam adhesionis, non habeatur à creatione præcisè; quia res potest esse creata, & esse in subiecto adhesionis, ut patet in anima rationali, sed à creatione & negatione talis subiecti, quàm creatio annexam non habet, uti materia.

D V B I V M I I I.

An virtus creandi creaturæ ut causæ principali connaturaliter competere possit.

Ante Resolutionem
xxix. Suppono 1°. inter Catholicos, contra Manichæos & Albigenes, item Avicen. (qui putavit Angelos superiores creasse inferiores, & inferiores res corporeas) certum esse Deum creasse quidquid de facto creatum est, ut patet, tum ex Scriptura Genes. 1°. in principio creavit Deus Cælum & terram. & Eccl. 1°. unus est altissimus Creator omnipotens. tum ex PP. Aug. lib. de Civit. Dei c. 24°. & tertio de Trinit. c. 8°. Nec boni, nec Angeli mali, possunt esse creatores alicujus rei, &c. 15. lib. 9. de Genes. ad litteram, create naturam nullus Angelus potest, neque se ipsum. item ex Athanas. contra Arianos serm. 3°. administrare creaturam, & servorum est, condere autem & creare solum Dei, ejusque Verbi & sapientiæ. Denique ex nostro Cyril. Alex. lib. 2°. contra Iulian. ubi dicit producere ut Creatorem, &c. propria sunt solius, & omnium summe substantiæ. Hinc

xxx. Suppono 2°. nulli creaturæ de facto concessam esse creandi connaturaliter virtutem; quia cum sit Deo propria, sine sufficienti fundamento